

## Vraag 1:

Jan Terlouw is de schrijver van Koning van Katoren. Om hem een beetje te leren kennen, gaat deze eerste vraag over hem. De vraag bestaat uit een aantal kleine, korte vragen.

- a) Wanneer is Jan Terlouw geboren?  
*Jan Terlouw is geboren op 15 november 1931*
- b) Jan Terlouw was schrijver, maar hij heeft ook andere 'beroepen' gehad. Noem er 2.  
*Hij is o.a. kernfysicus, politicus, vicepremier, minister van economische zaken geweest*
- c) In welk jaar is Koning van Katoren geschreven?  
*Het is in 1971 geschreven, voor het eerst uitgegeven.*
- d) Jan Terlouw heeft een heleboel boeken geschreven. Noem nog 3 andere jeugdboeken.  
*Bijv. Pjotr, Oorlogswinter, Briefgeheim, Oosterschelde windkracht 10*
- e) Welke prijzen heeft het boek Koning van Katoren gewonnen?  
*Gouden Griffel, Oostenrijkse staatsprijs voor jeugdliteratuur.*
- f) Welke jeugdboeken van Jan Terlouw zijn verfilmd?  
*Oorlogswinter, Briefgeheim, Koning van Katoren*
- g) Er zijn nog twee boeken over het land Katoren door Jan Terlouw geschreven. Welke twee boeken zijn dat?  
*Zoektocht in Katoren en Het Hebzuchtgas.*

## Vraag 2:

Deze vragen gaan over hoofdstuk 1.

Het verhaal begint met het sterven van de koning van Katoren en met de geboorte van de hoofdpersoon Stach. Helaas voor Stach overlijden ook al snel zijn vader en moeder. Kun jij vertellen hoe zijn vader en moeder overleden zijn? En bij wie Stach opgroeit?

Overlijden vader: *hij valt van de toren, terwijl hij de vlag ophing. Hij had niet veel geslapen, stapte mis, wankelde en sloeg achterover van de hoogste omloop.*

Overlijden moeder: *zij was zo geschokt door het nieuws over haar man, dat ze de kraamvrouwenkoorts niet overleefde.*

Stach groeit op bij: *bij zijn oom Gervaas*

Het land Katoren wordt bestuurd door 6 ministers. In hoofdstuk 1 worden drie ervan al wat uitgebreider genoemd. Kun jij aan de hand van de omschrijvingen aangeven welke minister erbij hoort? Graag zijn naam en zijn ministerie noemen.

Welke minister houdt van opschieten, neemt snel beslissingen, houdt niet van veel gedoe, is soms wat driftig en ongeduldig?

Naam minister: *Pardoes*

Ministerie van *IJver*

Welke minister is ongeveer 60 jaar, lacht nooit, heeft diepe plooien in zijn gezicht van de zorgen?

Naam minister: *de Seer*

Ministerie van *Ernst*

En tot slot, welke minister kan niet liegen, twijfelt veel waardoor zijn onderlip vaak kapot is, sluit vaak zijn ogen om na te denken?

Naam minister: *Regtoe*

Ministerie van *eerlijkheid*

### Vraag 3:

Deze vraag gaat over hoofdstuk 2: De vogels van Decibel.

Dat is best een rare titel.

Om het beter te begrijpen moet je weten wat 'decibel' betekent. Kun jij antwoord geven op de vraag wat 'decibel' betekent?

Probeer in je eigen woorden uit te leggen. *Het is een maat voor hoe hard een geluid is.*

Probeer dan ook eens uit te zoeken vanaf hoeveel decibel je gehoor **direct** beschadigd.

*Vanaf 120 decibel*

En weet je hoeveel decibel 'lawaai op het schoolplein' ongeveer is?

*Ongeveer 85 decibel*

Nu je weet wat 'decibel' betekent, kun je nu de titel van dit hoofdstuk uitleggen? Wat is het probleem in dit hoofdstuk?

*De vogels maken een te hard geluid, waardoor het gehoor van de mensen beschadigd werd. Teveel decibel.*

Wat doen de inwoners van Decibel om het probleem voor henzelf op te lossen?

*Ze droegen oorkleppen.*

En hoe lost Stach uiteindelijk het probleem op?

*Stach versterkt het gekrijs van de vogels naar een hogere toonhoogte, waardoor de vogels steeds hoger gaan schreeuwen. Daardoor knappen uiteindelijk hun stembanden en zijn ze stil.*

De plaatsnamen die in het boek genoemd worden, hebben te maken met de problemen die Stach moet oplossen. Ook kun je de problemen 'vertalen' naar de tijd waarin we nu leven. Naar welk probleem van nu kun je het probleem in hoofdstuk 2, dat Stach moet oplossen, vertalen?

*Naar geluidsoverlast.*

## Vraag 4:

De vraag gaat over hoofdstuk 3: Wapenfelt.

In Wapenfelt komt een maandblad uit. Het heet NOB. Weet jij wat deze afkorting betekent?

*Nieuws over de Boom*

En waarom zou dat maandblad bestaan?

*De (granaat)boom beheerst het leven in Wapenfelt en is dus belangrijk. Zo blijven de mensen op de hoogte.*

Waarom staan de geparkeerde auto's in Wapenfelt onder afdakjes?

*Om de auto's te beschermen tegen dakpannen en scherven van ruiten als er een granaat ontploft.*

Op bladzijde 38 staat dat niemand kan begrijpen wat de Boom en de fabriek met elkaar te maken hebben. Kun jij uitleggen dat ze wél wat met elkaar te maken hebben?

*Het kruit (of deeltjes) komt op de stampers van de bloesem van de granaatappelboom en bevrucht op die manier de bloemen tot een granaat ipv een appel.*

In dit hoofdstuk wordt een buurland van Katoren genoemd. Het heet Eltoren.

Als je deze twee namen zo opsomt, zou je dan een naam voor nog een buurland kunnen verzinnen?

*Em-toren (K L M)*

Stach verzint, om het probleem in dit hoofdstuk op te lossen, een meneer Smit. Waarom doet hij dat? Waarom kan het geen echt persoon zijn?

*Ze produceren iets anders als kruit in de fabriek. Dit kan dan zonder dat de burgemeester de schuld krijgt. Die meneer Smit, die dus niet bestaat, krijgt dan de schuld en verdwijnt ook weer later.*

## Vraag 5:

Deze vraag gaat over hoofdstuk 5 'Smook'.

Zoals in bijna elk hoofdstuk, kun je het probleem in dit hoofdstuk ook 'vertalen' naar een probleem van deze tijd. Het gaat in dit hoofdstuk eigenlijk over luchtvervuiling.

Waarom zou de stad in dit hoofdstuk Smook heten?

*Smook betekent 'dikke, vette rook' of 'damp' 'mist/nevel'. Het woord lijkt ook op smog. Dat betekent luchtvervuiling.*

En beschrijf deze stad eens? Hoe ziet Smook er bijv. uit en hoe ruikt het daar?

*Er hangt de geur van zwavel, rottende eieren en belegen drakendrek. Er hangen zwarte roetwolken boven de stad en overal ligt een laagje stof.*

Er is veel rijkdom in Smook. Hoe kan dat?

*Iedereen werkt altijd. Er is niets anders te doen.*

Nabij Smook woont een draak die zwavel en zwavelverbindingen uitblaast en daarmee vieze gele wolken veroorzaakt. Stach verzint een oplossing om de draak te doden met kennis die hij in Wapenfelt heeft opgedaan.

Weet jij wat hij in Wapenfelt geleerd heeft om de draak te doden?

*Dat je buskruit kunt maken met salpeter, houtskool en zwavel. Te gebruiken in een bom.*

Elke keer als iemand een poging doet om de draak te doden, groeit hij weer aan. Ook bij Stach gebeurt dit.

Waardoor gaat uiteindelijk de draak echt dood?

*Door de explosie is de zwaveldamp in de lucht verdwenen en komt de zon tevoorschijn.*

*Daardoor verschrompelt de draak.*

## Vraag 6:

Het boek Koning van Katoren is in 1971 voor het eerst uitgegeven. Eigenlijk is het al een oud boek. Het taalgebruik is dan soms ook een beetje ouderwets, met woorden die we tegenwoordig niet vaak meer gebruiken.

Zoek van de volgende woorden de betekenis op:

Vroedvrouw (blz. 7) = *verloskundige*

Bedremmeld (blz. 14) = *bedeesd, benauwd, beschroomd, beteuterd, onthutst, schuchter, verlegen, versteld*

Knikkebollen ( blz. 23) = *dommelen, slapen, bijna slapen*

Sikkepit (blz. 32) = *geen, niets*

Kwinkeleren (blz. 41) = *tjilpen, kwetteren*

Verdonkeremanen ( blz. 47) = *verduisteren, verbergen*

Sociëteit (blz. 48) = *gezelligheidsvereniging*

Kandelaber (blz. 57) = *grote kandelaar met meerdere armen*

Damast (blz. 57) = *figuurweefsel, fijn linnen*

Schurft ( 65) = *jeukende huidafwijking*

Parbleu (67) = *franse bastaardvloeg, uitroep van verwondering*

Dan nog een vraag over het hoofdstuk 'De schuifelende kerken van Uikumene.

Zoek op de website van het woordenboek van Van Dale ([www.vandale.nl](http://www.vandale.nl)) eens het woord 'oecumenisch' op. Lees de betekenis en spreek het woord eens hardop uit, spreek daarna eens Uikumene hardop uit. Je zult horen dat deze twee woorden best op elkaar lijken en min of meer hetzelfde klinken.

Nu je de betekenis hebt gelezen, kun je dan uitleggen waarom in het boek gekozen is voor de plaatsnaam Uikumene?

*Alle kerkgemeenschappen komen bij elkaar tot één.*

## Vraag 7:

Deze keer vragen over twee hoofdstukken: hoofdstuk 8 en 9.

Over hoofdstuk 8. Katoenen in druk.

De ministers willen Stach van de St.-Aloisius laten springen. Dat is niet opdracht 5, maar opdracht 4A. Waarom hebben de ministers er opdracht 4 A van gemaakt?

*Omdat dan de minister van Eerlijkheid, Regtoe, er ook mee kon leven en de opdracht had ook met kerktorens te maken. Dan kon het wel 4 a worden.*

Stachs vriendin Kim wil ook vanuit Wapenfelt naar Wiss komen om bij Stach te zijn voor zijn opdracht. Ze neemt twee grote koffers boordevol gepropt met voorwerpen. Wat heeft ze in de koffers gepropt, denk je?

*Kussens*

Over hoofdstuk 9 Een zielig stadje.

Waarom heet de stad in dit hoofdstuk Afzette-Rije? Kun je uitleggen hoe dat zit?

*De mensen worden afgezet doordat ze waardeloze zalf voor veel geld moeten kopen voor hun kwaal.*

Wat is een Tara?

*De Tara's waren de grootste geleerden van de stad*

Wat ingrediënten zitten er in de zalf die mensen met een k-neus op hun neus moeten smeren?

*Veengrond, bloem, slaolie, mosterd, azijn, kleurstof*

## Vraag 8:

Deze vraag gaat over hoofdstuk 11 'De onaantastbare Pantaar'.

Op bladzijde 128 staat geschreven dat er zoveel honden in de stad zijn. Waarom zou dat zijn?

*Veel mensen kochten een hond om zich aan te hechten*

De tovenaars Pantaar bezoekt elke avond een woning waar hij vraagt om een aalmoes. Niet alle aalmoezen zijn goed: het moet iets zijn waar de bewoner echt aan gehecht is. Is Pantaar niet tevreden met zijn aalmoes, dan kiest hij zelf iets. Hij kan voelen wat waardevol is voor diegene. Het is dus meer een offer.

Waarom moet het aalmoes of offer iets zijn dat waardevol is voor de bewoner, iets van gewicht (blz. 140)?

*Het offer moet de weegschaal in balans houden, anders stort de stad in een gat en is dus verdwenen.*

Als je deze vraag goed beantwoord hebt, kun je misschien ook uitleggen waarom de naam van de stad Ekilibrië is. Aan welk woord doet het je denken en wat betekent dat woord?

*Het doet denken aan het woord equilibrium. Dat betekent evenwicht.*

Waarom geeft Stach aan dat Pantaar weer naar het adres Herculeslaan 1 moet gaan? Daar was hij immers al een keer geweest.

*Die bewoner dacht dat hij weer z'n dochter met een pop naar de deur kon sturen. Maar de dochter was nog niet gehecht aan haar nieuwe pop en het werkte dus niet. De bewoner was te makkelijk.*

## Vraag 9:

Deze vraag gaat over hoofdstuk 13: 'Een dagje in Stellingwoude'.

Bij de ingang van de Stenen Stoel van Stellingwoude staat een bordje met een spreuk:

*Wie deze stoel beklimt vermake aan zijn erven*

*Tevoren geld en goed, want hij zal zeker sterven.*

Leg eens uit wat deze spreuk betekent?

*Dat je van te voren beter je testament op kan maken, want je zal zeker sterven.*

Even later komt er nog een spreuk voor. Dat is eigenlijk de oplossing voor de eerste spreuk.

*Zes gewichtige personen beuren mij op dit stuk steen*

*Niets zal mij dan overkomen en de vloek vliegt ijlings heen.*

Wat betekent deze spreuk? Hoe is dat de oplossing?

*Als 6 belangrijke personen je op de stoel tillen, gebeurt er niets en verdwijnt de vloek.*

Waarom vindt de oude vrouw, Geesje van Dorp, het een wonderlijk toeval dat Stach er is?

*De graven heetten Stachhouwer.*

Vraag uit hoofdstuk 14 'Koning van Katoren'.

Alle ministers krijgen een nieuwe functie nu Stach koning is. Geef aan welke nieuwe taak elke minister krijgt en waarom dat voor hen een geschikte functie is.

Minister Regtoe: *de leugenbron van St.-boontje Parochie, vanwege zijn eerlijkheid*

Minister Walsen: *de opholslaande klokken van Tijdgeest, vanwege zijn regelmaat en orde*

Minister de Seer: *het brandende lachgas van Pretheuvel, vanwege zijn ernst*

Minister Broeder: *de stoute dienstmeisjes van Rangenenstanden, vanwege zijn deugd*

Minister Pardoos: *het stollende kwikzilver van Luibuizerhuizen, vanwege zijn ijver*

Minister Zuiver: *de hondenplaag in Poepopdestoep, vanwege zijn reinheid.*